

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 344/06-34

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 29. marca 2007 v senáte zloženom z predsedu Jána Lubyho, zo sudkyne Marianny Mochnáčovej a zo sudcu Ladislava Orosza v konaní o sťažnosti Mgr. J. D., B., zastúpenej advokátom JUDr. J. D., DrSc., Advokátska kancelária, B., ktorou namietala porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov postupom Okresného súdu Bratislava II v konaní vedenom pod sp. zn. 19 C 373/2001 za účasti Okresného súdu Bratislava II, takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo Mgr. J. D. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Bratislava II v konaní vedenom pod sp. zn. 19 C 373/2001 **p o r u š e n é b o l o .**

2. Okresnému súdu Bratislava II **p r i k a z u j e ,** aby v konaní vedenom pod sp. zn. 19 C 373/2001 konal bez zbytočných prietáhov.

3. Mgr. J. D. priznáva finančné zadost'učinenie v sume 35 000 Sk (slovom tridsaťpäťtisíc slovenských korún), ktoré jej je Okresný súd Bratislava II povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Bratislava II je povinný uhradiť Mgr. J. D. trovy právneho zastúpenia v sume 8 574 Sk (slovom osemtisícpäťstosedemdesiatštyri slovenských korún) na účet jej právneho zástupcu JUDr. J. D., DrSc., Advokátska kancelária, B., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 27. októbra 2006 doručená sťažnosť Mgr. J. D., B. (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej advokátom JUDr. J. D., DrSc., Advokátska kancelária, B., ktorou namietala porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov postupom Okresného súdu Bratislava II (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 19 C 373/2001.

Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovateľka predložila 12. septembra 2001 okresnému súdu žalobu o určenie, či pracovný pomer založený zmluvou bol platne zmenený jednostranným prejavom vôle nadriadeného pracovníka zamestnávateľa a na splnenie povinnosti zamestnávateľa podľa § 35 ods. 1 písm. a) Zákonníka práce. Súčasťou žaloby bol aj návrh na vydanie predbežného opatrenia. Vec je okresným súdom vedená pod sp. zn. 19 C 373/2001.

Okresný súd vykonal podľa tvrdenia sťažovateľky prvý úkon vo veci 24. marca 2005, keď uznesením vyzval odporcu na vyjadrenie k návrhu a zároveň vyzval účastníkov konania, aby sa vyjadrili, či súhlasia s rozhodnutím bez nariadenia pojednávania. Vyjadrenie odporcu o tom, že nesúhlasí s rozhodovaním veci bez nariadenia pojednávania bolo okresnému súdu doručené 5. mája 2005. Ďalší úkon vo veci urobil okresný súd

v decembri 2006, keď uznesením č. k. 19 C 373/2001-45 zo 14. decembra 2005 zamietol návrh sťažovateľky na vydanie predbežného opatrenia. Následne okresný súd vyhotovil 8. februára 2006 poučenie pre účastníka konania o procesných právach a 23. februára 2006 vyhotovil predvolanie na ústne pojednávanie, ktoré sa malo uskutočniť 6. apríla 2006, pričom až 8. marca 2006 požiadal Okresné riaditeľstvo Policajného zboru o zistenie aktuálneho pobytu sťažovateľky. Okresnému súdu bolo 22. marca 2006 doručené potvrdenie o trvalom pobyte sťažovateľky z Registra obyvateľov Slovenskej republiky v Banskej Bystrici. V dôsledku tohto postupu bolo predvolanie na ústne pojednávanie doručené sťažovateľke až 5. apríla 2006, t. j. menej ako 24 hodín pred nariadeným ústnym pojednávaním. Sťažovateľka v tejto súvislosti požiadala o odročenie pojednávania listom z 5. apríla 2006 (doručeným 6. apríla 2006 tesne pred pojednávaním) z dôvodu porušenia § 115 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), z ktorého vyplýva, že predvolanie sa musí doručiť účastníkom konania tak, aby mali dostatok času na prípravu, spravidla najmenej 5 dní pred dňom, keď sa má pojednávanie konať. Okresný súd pojednávanie odročil na 26. september 2006, pričom predvolanie na toto pojednávanie pre sťažovateľku vyhotovil až 26. júla 2006. Okresný súd právneho zástupcu sťažovateľky o tomto pojednávaní neupovedomil, hoci písomné splnomocnenie na právne zastupovanie bolo do podateľne okresného súdu predložené už 7. apríla 2006.

Sťažovateľka vo svojej sťažnosti namieta aj skutočnosť, že odporca vo vyjadrení k žalobe zo 4. mája 2005 odkázal na 11 príloh, ktoré jej ale okresný súd nedoručil. Najmä z tohto dôvodu právny zástupca sťažovateľky požiadal 8. septembra 2006 okresný súd o nahliadnutie do spisu. Okresný súd nahliadnutie do spisu umožnil, ale určil ho až na 20. september 2006. V tento deň okresný súd podľa tvrdenia sťažovateľky odmietol vyhotoviť fotokópie zo spisu, pričom súdna tajomníčka prejavila vôľu vyhotoviť požadované fotokópie až 29. septembra 2006. Až po vysvetlení, že vo veci je nariadené pojednávanie na 26. september 2006, prisľúbila pripraviť fotokópie na 25. september 2006. Na základe týchto skutočností bol právny zástupca sťažovateľky nútený navrhnúť okresnému súdu, aby pojednávanie opätovne odročil. Okresný súd odročil pojednávanie na 1. február 2007.

Sťažovateľka sa o zabezpečenie plynulého priebehu konania usilovala aj sťažnosťou na prietahy v súdnom konaní doručenu okresnému súdu 26. septembra 2006. V odpovedi na túto sťažnosť podpredsedníčka okresného súdu v liste z 10. októbra 2006 uviedla, že vo veci nezistila prietahy a vyhodnotila sťažnosť ako neopodstatnenú.

Sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd po prijatí jej sťažnosti na ďalšie konanie vo veci rozhodol takto:

„1. Základné právo Mgr. J. D. na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov priznané čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky nečinnosťou Okresného súdu Bratislava II v konaní vedenom pod sp. zn. 19C/373/2001-45 porušené bolo.

2. Okresnému súdu Bratislava II prikazuje, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 19 C/373/2001 konal bez zbytočných prietahov.

3. Mgr. J. D. priznáva finančné zadostučinenie 35.000 (tridsaťpäť tisíc) Slovenských korún, ktoré jej je Okresný súd Bratislava II povinný zaplatiť do dvoch mesiacov odo dňa vyhlásenia tohto rozhodnutia.

4. Mgr. J. D. priznáva náhradu trov konania vo výške 5.256 (päťtisícdivestopäťdesiatšesť), slovenských korún ktoré je Okresný súd Bratislava II povinný zaplatiť na účet advokáta JUDr. J. D., DrSc., B., do 15 dní odo dňa vyhlásenia tohto rozhodnutia.“

Ústavný súd sťažnosť predbežne prerokoval a uznesením č. k. I. ÚS 344/06-16 z 8. novembra 2006 ju prijal na ďalšie konanie. Po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie ústavný súd vyzval právneho zástupcu sťažovateľky a podpredsedníčku okresného súdu, aby sa vyjadrili, či trvajú na ústnom pojednávaní vo veci. Podpredsedníčku okresného súdu ústavný súd zároveň vyzval, aby sa vyjadrila k sťažnosti.

Právny zástupca sťažovateľky a JUDr. K. F., poverená výkonom funkcie predsedu okresného súdu (ďalej len „poverená predsedníčka“), ústavnému súdu oznámili, že netrvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie.

Vzhľadom na oznámenia právneho zástupcu sťažovateľky a poverenej predsedníčky okresného súdu, že netrujú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie, ústavný súd v súlade s § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil od ústneho pojednávania, keďže od ústneho pojednávania nebolo možné očakávať ďalšie objasnenie veci.

Vyjadrenie poverenej predsedníčky okresného súdu bolo ústavnému súdu doručené 11. januára 2007. Okrem iného sa v ňom uvádza:

„Po oboznámení sa s... obsahom predmetného spisu som zistila, že od podania návrhu t. j. od 12. 9. 2001 do 31. 12. 2004 bola vec pridelená Mgr. P., vo veci nebol urobený žiadny úkon, čo bolo spôsobené opakovanou pracovnou neschopnosťou tohto sudcu. Od 01. 01. 2005 bola vec pridelená JUDr. F. Prvý úkon vo veci bol 24. 3. 2005 a vo veci sa konalo plynule, časové úseky medzi jednotlivými úkonmi a nariadením pojednávania sú determinované počtom pridelených vecí sudkyňi (808 vecí k 01. 01. 2005).

Svoj podiel na zmarení termínu pojednávania nariadeného na deň 06. 04. 2006 má aj sťažovateľka, ktorá neoznámila súdu, že zmenila svoje bydlisko a predvolanie jej bolo doručované na adresu, ktorú uviedla v návrhu. Až po zistení jej terajšieho bydliska jej bolo predvolanie opätovne doručené, toto si prevzala v lehote kratšej ako 5 dní na prípravu pojednávania a súd jej požiadavku o odročenie pojednávania akceptoval...

S poukazom na uvedené navrhujem Ústavnému súdu Slovenskej republiky, aby sťažnosť ako nedôvodnú zamietol.“

Ústavný súd zaslal vyjadrenie poverenej predsedníčky okresného súdu na zaujatie stanoviska právneho zástupcovi sťažovateľky. Stanovisko právneho zástupcu sťažovateľky k jej vyjadreniu bolo ústavnému súdu doručené 19. januára 2007. Právny zástupca sťažovateľky v ňom vyjadril nesúhlas s predmetným vyjadrením a opierajúc sa o stabilizovanú judikatúru ústavného súdu zdôraznil, že „opakovaná ani dlhodobá pracovná neschopnosť sudcu nelegitimizuje taký postup súdu, pri ktorom sa v konaní neuskutoční žiadny úkon počas troch rokov, troch mesiacov a trinásť dní. Dokonca aj vtedy,

ak by uvedený priesťah bol jediným zbytočným priesťahom v konaní... Sťažovateľka zároveň pripomína, že v okolnostiach prípadu priesťah z dôvodu práceneschopnosti sudcu nie je jediným zbytočným priesťahom.“.

Podľa názoru právneho zástupcu sťažovateľky „nielen v postupe Mgr. P., ale aj v postupe sudkyne F. sa teda vyskytol postup, ktorý má povahu zbytočných priesťahov“. Tento názor opiera jednak o v sťažnosti popísaný postup okresného súdu pri zisťovaní aktuálneho trvalého pobytu sťažovateľky, ktorý v konečnom dôsledku viedol k odročeniu pojednávania nariadeného na 6. apríl 2006, ako aj o skutočnosť, že o ďalšom ústnom pojednávaní nariadenom na 26. september 2006 okresný súd právneho zástupcu sťažovateľky nevyrozumel, pričom uplatnenému právu na nahliadnutie do spisu vyhovel „v celom zákonom ustanovenom rozsahu až 25. septembra 2006, a tak čas na prípravu právneho zástupcu na ústne pojednávanie zredukoval na jeden deň“, čo v konečnom dôsledku viedlo k opätovnému odročeniu pojednávania.

Právny zástupca sťažovateľa vo svojom stanovisku zároveň požiadal ústavný súd, aby upravil v bode 4 návrh rozhodnutia (petit) tak, aby priznal sťažovateľke úhradu trov konania v sume 8 574 Sk vzhľadom na ďalší právny úkon vo veci.

Okresný súd predložil ústavnému súdu spis sp. zn. 19 C 373/2001. Ústavný súd ho preskúmal a na tomto základe skonštatoval, že doterajší priebeh namietaného konania zodpovedá popisu, ktorý uvádza sťažovateľka vo svojej sťažnosti.

Sťažnosť sťažovateľky predbežne prerokoval a prijal na ďalšie konanie I. senát ústavného súdu. Na základe Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na rok 2007 bola vec pridelená sudcovi Ladislavovi Oroszovi ako sudcovi spravodajcovi, ktorý je členom IV. senátu. Vzhľadom na to, vo veci samej o sťažnosti sťažovateľky rozhodoval IV. senát v zložení, ako je uvedené v záhlaví tohto nálezu.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola a vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľka sa svojou sťažnosťou domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov upraveného v čl. 48 ods. 2 ústavy okresným súdom v konaní vedenom pod sp. zn. 19 C 373/2001.

Pri sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy ústavný súd vychádza zo svojej stabilnej judikatúry, v súlade s ktorou odstránenie stavu právnej neistoty je podstatou, účelom a cieľom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov (III. ÚS 61/98), pričom k vytvoreniu stavu právnej istoty dochádza až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu (I. ÚS 10/98). Podľa názoru ústavného súdu možno preto za konanie (postup) súdu odstraňujúce právnu neistotu účastníka konania považovať také, ktoré smeruje k právoplatnému rozhodnutiu vo veci.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom v konaní, a tým aj k porušeniu práva upraveného v čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (II. ÚS 74/97, I. ÚS 70/98, II. ÚS 813/00) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú: 1.) právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, 2.) správanie účastníka konania a 3.) postup samotného súdu. Za súčasť prvého kritéria sa považuje aj povaha prerokúvanej veci.

Podľa uvedených kritérií posudzoval ústavný súd aj sťažnosť sťažovateľky.

Pokiaľ ide o právnu zložitosť veci, ústavný súd skonštatoval, že predmetom namietaného konania je pracovnoprávny spor, ktorý tvorí štandardnú súčasť rozhodovacej agendy okresných súdov, a preto nemožno vec považovať za právne zložitú. Na základe

analýzy doterajšieho priebehu konania ústavný súd dospel k záveru, že ani po faktickej stránke nie je vec, ktorá je predmetom konania vedeného pod sp. zn. 19 C 373/2001, zložitá.

V rámci druhého kritéria posudzoval ústavný súd správanie sťažovateľky ako účastníčky konania. Ústavný súd sa nestotožnil s názorom poverenej predsedníčky okresného súdu, že sťažovateľka má podiel na zmarení termínu pojednávania nariadeného na 6. marec 2006. Podľa názoru ústavného súdu mohol okresný súd racionálnejšou organizáciou úkonov vykonaných v súvislosti s prípravou tohto pojednávania predísť stavu, keď bolo predvolanie na toto pojednávanie sťažovateľke doručené až deň pred pojednávaním. Zároveň ústavný súd vyhodnotil žiadosť sťažovateľky o odročenie pojednávania ako legitímnu ochranu jej procesného práva vyplývajúceho z § 115 ods. 2 OSP. Rovnako tak vyhodnotil ústavný súd aj postup sťažovateľky v súvislosti s jej žiadosťou o odročenie pojednávania nariadeného na 26. september 2006. Na tomto základe ústavný súd uzavrel, že sťažovateľke nemožno pripísať negatívny podiel na doterajšej dĺžke namietaného konania.

V rámci posledného kritéria ústavný súd na základe analýzy spisu sp. zn. 19 C 373/2001 a dokumentácie, ktorú mal k dispozícii, hodnotil postup okresného súdu v namietanom konaní. Na základe zistenia, že okresný súd v období od doručenia žaloby (12. september 2001) až do 24. marca 2005 bez relevantného dôvodu nevykonával vo veci žiadny úkon, ústavný súd skonštatoval, že uvedené obdobie je obdobím, v ktorom došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, a teda k porušovaniu základného práva sťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 ústavy nečinnosťou okresného súdu.

Podľa názoru ústavného súdu došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 ústavy aj pochybeniami okresného súdu v súvislosti s prípravou pojednávania nariadeného na 26. september 2006, keď okresný súd o nariadení ústneho pojednávania neupovedomil právneho zástupcu sťažovateľky a následne nevytvoril včas a v zákonom stanovenom rozsahu priestor pre uplatnenie práva sťažovateľky na nahliadnutie do spisu, hoci si musel byť vedomý, že to môže v konečnom dôsledku viesť k odročeniu nariadeného pojednávania. Ústavný súd sa v tejto súvislosti stotožnil s názorom

právneho zástupcu sťažovateľa, podľa ktorého *„Ak všeobecný súd zapríčini svojim nesprávnym konaním, že procesné právo sa stane pre účastníka konania nedostupné a v dôsledku toho účastník konania požiada o odročenie pojednávania, ide v konečnom dôsledku o zbytočný prietah v konaní, za ktorý musí znášať zodpovednosť súd.“*

Ak ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby podľa čl. 127 ods. 2 ústavy vysloví, že k porušeniu práva alebo slobody došlo právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom, prípadne nečinnosťou, zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah, prípadne prikáže tomu, kto právo alebo slobodu porušil, aby vo veci konal. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy môže ústavný súd zároveň na žiadosť osoby, ktorej práva boli porušené, rozhodnúť o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia.

Namietané konanie nebolo ku dňu vydania tohto nálezu ešte právoplatne skončené, a preto ústavný súd prikázal okresnému súdu, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 19 C 373/2001 v ďalšom období konal bez zbytočných prietahov.

Keďže ústavný súd rozhodol o tom, že bolo porušené základné právo sťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, zaoberal sa aj jej žiadosťou o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia. Aj keď ústavný súd prikázal okresnému súdu, aby v konaní sp. zn. 19 C 373/2001 konal bez zbytočných prietahov, nepovažoval vzhľadom na okolnosti prípadu uplatnenie tejto svojej právomoci za dostatočné k tomu, aby sa dosiahla vo veci účinná náprava, a preto považoval za potrebné rozhodnúť aj o žiadosti sťažovateľky priznať jej primerané finančné zadosťučinenie.

Sťažovateľka žiadala, aby jej bolo priznané finančné zadosťučinenie vo výške 35 000 Sk s odôvodnením, že *„... Sťažovateľka utrpela psychickú ujmu spočívajúcu v márnosti, nespravodlivosti a krivdy, že v rozhodnom čase nedosiahla spravodlivú ochranu svojich práv a právom chránených záujmov.“*

Pri určení výšky primeraného finančného zadosťučinenia vychádzal ústavný súd zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza aj Európsky súd pre ľudské práva, ktorý

spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Zohľadňujúc predovšetkým obdobie, v ktorom došlo k zbytočným prierahom, faktickú zložitost' veci, správanie sa sťažovateľky ako účastníčky konania a povahu sporu, ktorý je predmetom namietaného konania ústavný súd dospel k záveru, že v danom prípade bude primerané okolnostiam prípadu priznať sťažovateľke finančné zadosťučinenie v tej sume, ktorú požaduje, t. j. v sume 35 000 Sk (slovom tridsaťpäťtisíc slovenských korún).

Ústavný súd napokon rozhodol podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde aj o úhrade trov konania sťažovateľky, ktoré jej vznikli v súvislosti s jej právnym zastupovaním advokátom JUDr. J. D., DrSc. v konaní pred ústavným súdom. Sťažovateľka ich požadovala uhradiť v sume 8 574 Sk (slovom osemtisícpäťstosedemdesiatštyri slovenských korún). Vzhľadom na to, že suma požadovaná sťažovateľkou neprekračovala sumu podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov, ústavný súd priznal úhradu trov konania sťažovateľke v sume ňou požadovanej. Trovy konania je okresný súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľov (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP) v lehote do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 29. marca 2007